

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

Irena LIPOWICZ

RPO - 692445 - I/12/MSW

00-090 Warszawa
Al. Solidarności 77

Tel. centr. 22 551 77 00
Fax 22 827 64 53

Warszawa,

29.11.2012

Pan
Jarosław Gowin
Minister Sprawiedliwości
Al. Ujazdowskie 11
00 - 950 Warszawa

Szanowny Panie Ministrze,

Do mojego Biura wpływają skargi dotyczące założeń projektu rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie zniesienia niektórych sądów rejonowych, utworzenia zamiejscowych wydziałów w niektórych sądach rejonowych oraz zmiany rozporządzenia w sprawie sądów apelacyjnych, sądów okręgowych i sądów rejonowych oraz ustalenia ich siedzib i obszarów właściwości. Projekt rozporządzenia został przesłany do sądów w związku z planami likwidacji sądów powszechnych o obsadzie do 14 stanowisk sędziowskich, zakładającymi zniesienie około 122 sądów. Do tej pory otrzymałam skargi odnoszące się do planowanej likwidacji m.in. Sądów Rejonowych w P., D., M., T. oraz L.. Otrzymałam także stanowisko Stowarzyszenia Sędziów Sądów Rodziny w Polsce w tej sprawie.

W ocenie Skarżących decyzji o likwidacji niektórych wskazanych Sądów nie uzasadniają żadne względy merytoryczne, ani ekonomiczne. Tworzenie w miejscowościach, w których dotychczas funkcjonują Sady Rejonowe, wydziałów zamiejscowych Sądów Rejonowych z siedzibą w innej miejscowości jest ich zdaniem nieracjonalne, gdyż nie wykazano żadnych oszczędności wynikających z takich decyzji, przy wzroście kosztów społecznych. W ich opinii, w wyniku planowanych zmian mniejsze ośrodki będą podlegały marginalizacji, powiększając dysproporcje z centrami administracyjnymi wielkich miast. Skarżący zwracają uwagę, że przy planowaniu wprowadzenia tak daleko idących zmian traktowanie wszystkich placówek w taki sam sposób jest krzywdzące, zwłaszcza że nie

zbadano wcześniej w wystarczający sposób, podany do publicznej wiadomości, ich skuteczności i jakości świadczonych usług.

Wskazuje się także, że projekt rozporządzenia powstał bez odpowiednich konsultacji ze środowiskami lokalnymi i samorządowymi, które są najbliższe lokalnych społeczności i mają szeroką wiedzę w przedmiocie specyfiki potrzeb i uwarunkowań społecznych na danym obszarze. W większości skarg podniesiono także obawy co do ewentualnej likwidacji wydziałów ksiąg wieczystych. Takie zmiany utrudniłyby dostęp mieszkańcom powiatów do ksiąg wieczystych z uwagi odległości związane z dojazdem do siedzib sądów.

Skarżący zwracają moją uwagę, iż w mniejszych jednostkach występuje większa sprawność postępowań sądowych, która jest systematycznie zwiększana. Skarżący zwracają także uwagę, że wbrew zapatrywaniom autorów projektu rozporządzenia o utworzeniu wydziałów zamiejscowych, nie istnieją żadne ważne względy podjęcia takiej decyzji. Tworzenie wydziałów zamiejscowych, na których rzecz Prezes Sądu macierzystego mógłby np. w przypadku ewentualnej choroby sędziego przekazać sprawy do rozpoznania, bądź też delegować sędziego z wydziału zamiejscowego, wiąże się z kosztami, w przypadku przekazania sprawy z kosztami przesyłki korespondencji, dojazdu świadków, natomiast w przypadku delegowania sędziego kosztów dojazdu, co nie znajduje uzasadnienia w założeniach Ministerstwa Sprawiedliwości.

Mając powyższe na względzie, pragnę przedstawić Panu Ministrowi pod rozwagę uwagi Rzecznika Praw Obywatelskich w niniejszej sprawie.

Prawo do sądu formułuje Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej stanowiąc w przepisie art. 45 ust. 1, że „Każdy ma prawo do sprawiedliwego i jawnego rozpatrzenia sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki przez właściwy, niezależny, bezstronny i niezawisły sąd”. Zasadę tę uzupełnia art. 77 ust. 2 Konstytucji zawierający zakaz zamykania drogi sądowej do dochodzenia naruszonych wolności lub praw oraz art. 78, w myśl którego każda ze stron postępowania ma prawo do zaskarżeń orzeczeń i decyzji wydanych w pierwszej instancji. Prawo do sądu stanowi jedno z najbardziej fundamentalnych praw obywateli. Wyraża ideę zapewnienia każdemu człowiekowi uprawnienia do przedstawienia swojej sprawy przed organami państwa - sądami - stwarzającymi gwarancje podejmowania sprawiedliwych, obiektywnych i słusznych decyzji. Jednakże, aby prawo do sądu w takim rozumieniu mogło zostać w pełni zagwarantowane, wydaje się, że powinno ono

uwzględniać również w pewnym, możliwym do realizacji, stopniu fizyczną dostępność do sądu w sensie geograficznym. W tym kontekście kryterium ekonomiczne nie powinno być jedynym, w oparciu o które następuje podjęcie decyzji o likwidacji niektórych sądów. W mojej opinii przy znoszeniu sądów należy kierować się wszechstronną analizą, zapewniającą realną realizację konstytucyjnie gwarantowanego prawa do sądu, tj. kierując się m.in. względami sprawności postępowań sądowych, ilością zakończonych spraw przez sędziów danego sądu, względami ekonomicznymi, słusznymi interesami obywateli, a także umożliwieniem dostępu obywatelom do wymiaru sprawiedliwości także w aspekcie fizycznego dostępu do siedzib sądów.

Mając powyższe na uwadze, działając na podstawie art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2001 r. Nr 14, poz. 147 ze zm.), zwracam się do Pana Ministra z uprzejmą prośbą o przedstawienie szczegółowych kryteriów, na podstawie których dokonana ma zostać reorganizacja sądów, wyjaśnienie czy wskazane powyżej czynniki są brane pod uwagę przy podejmowanych decyzjach oraz powiadomienie mnie o zajętych w tej sprawie stanowisku.

Łeoz wyrozj szewdu

Leue Jipin